

Activiteitenbesluit Drukkerijen

Op 1 januari 2008 is het Besluit algemene regels voor inrichtingen milieubeheer, ofwel het Activiteitenbesluit in werking getreden. Bij het Activiteitenbesluit hoort een ministeriële regeling, de Regeling algemene regels voor inrichtingen milieubeheer. De meeste zeefdrukkerijen en vellenoffsetdrukkerijen vallen onder het Activiteitenbesluit. Dit informatieblad gaat in op de relevante milieuaspecten bij deze drukkerijen.

Drukkerijen die onder het Activiteitenbesluit vallen moeten voldoen aan de voorschriften in het besluit en de ministeriële regeling. De voorschriften uit het Handboek milieumaatregelen grafische industrie en verpakkingsdrukkerijen zijn gebruikt als basis voor deze voorschriften.

Naast het drukproces kunnen bij drukkerijen nevenactiviteiten plaatsvinden zoals het lamineren, coaten en lijmen van papier en karton en het ontwikkelen en afdrukken van fotografisch materiaal. Ook voor deze activiteiten zijn eisen opgenomen in het Activiteitenbesluit.

Met coaten wordt hier bedoeld het aanbrengen van een extra beschermende of verfraaiende laag, lak of vernis. Dit gebeurt meestal in de drukmachine. Het lijmen is het verbinden van papier of karton met lijm of kleefstof en is een nabewerking die voorkomt bij de productie van boeken, brochures en andere publicaties. Lamineren is het aanbrengen van een extra laag, zoals folie via smelten of lijmen.

Het drukken en de hiervoor genoemde nevenactiviteiten kunnen bij een niet-drukkerij plaatsvinden, bijvoorbeeld zeefdrukken in een buurthuis. Als dit een 'inrichting' is, dan gelden de voorschriften van het Activiteitenbesluit ook voor dit buurthuis.

Vergunningplichtige drukprocessen

Drukkerijen die op grond van bijlage 1 van het Besluit Omgevingsrecht vergunningplichtig zijn, zijn drukkerijen met illustratiediepdruk, rotatieoffset, flexodruk, verpakkingsdiepdruk en rotatiezeefdruk. Vellenrotatie, dat wil zeggen dat het te bedrukken materiaal vlak voor het drukproces op maat wordt gesneden, valt onder vellenoffset en is niet vergunningplichtig. Zeefdrukkerijen met een VOS-emissie (vluchtige organische stoffen) van meer dan tien ton per jaar zijn ook vergunningplichtig, maar er zijn maar weinig zeefdrukkers die boven deze grens uit komen.

Geluid en trillingen

De normen voor geluid en trillingen zijn niet gewijzigd in vergelijking met het oude besluit Detailhandel en ambachtsbedrijven. Lees voor meer informatie het informatieblad Activiteitenbesluit: Geluid.

Uitstoot van VOS

Bij zeefdrukkerijen komen vluchtige organische stoffen (VOS) vrij bij de reiniging van zeefdrukramen. Bij vellenoffset worden VOS-houdende middelen gebruikt als toevoegmiddel in het vochtwater. Ook bij het lijmen, coaten of lamineren van papier of karton kunnen VOS vrijkomen.

Het uitgangspunt van het Activiteitenbesluit is het gebruik van VOS te reduceren waar het kan. Zodra meer dan 1.000 kg VOS per jaar wordt verbruikt, is het treffen van emissiereducerende maatregelen en het bijhouden van een boekhouding verplicht. Als weinig VOS wordt gebruikt, moet een bedrijf met een eenvoudige boekhouding (in- en verkoopgegevens) kunnen aantonen dat het verbruik inderdaad onder de 1.000 kg blijft en zijn reducerende maatregelen niet verplicht.

Oplosmiddelenboekhouding vellenoffset

Aan de boekhouding bij vellenoffsetdruk worden meer eisen gesteld dan aan die voor zeefdrukken. Bij een verbruik van meer dan 1.000 kg VOS per jaar moet in de oplosmiddelenboekhouding bij vellenoffset zijn vermeld:

- per kwartaal informatie over het verbruik van isopropylalcohol en andere vluchtige organische stoffen welke als toevoegmiddel in het vochtwater worden gebruikt;
- per kwartaal informatie over het gewicht van het bedrukte substraat dan wel informatie over het aantal druks en het aantal gebruikte torens,
- per jaar een berekening van het verbruik aan isopropylalcohol of andere vluchtige organische stoffen welke als toevoegmiddel in het vochtwater worden gebruikt, per ton substraat of per 1.000 toren-druks,
- per kwartaal informatie over de ingekochte reinigingsmiddelen, onderscheiden naar vluchtigheid (klasse K1, K2, K3 of VCA/HBS), en
- per jaar informatie over het verbruik aan vluchtige organische stoffen als gevolg van de toepassing van inkt.

Emissiereducerende maatregelen

De emissiereducerende maatregelen zijn expliciet vermeld in de regeling bij het Activiteitenbesluit.

Bij zeefdrukkerijen mogen voor de eindreiniging van zeefdrukramen uitsluitend reinigingsmiddelen worden gebruikt met een vlammpunt groter dan 55 graden (meestal zijn dit middelen op basis van plantaardige olie). Het toepassen van nog minder vluchtige middelen is voorlopig niet verplicht.

Bij vellenoffset geldt dat in het vochtwater stoffen moeten worden toegepast met zo weinig mogelijk VOS en dat maatregelen worden getroffen in de bedrijfsvoering om onnodige emissies te voorkomen. Daarnaast moet een plan worden opgesteld waarin wordt ingegaan op de maatregelen ter reductie van VOS in het vochtwater. Dit plan moet elke twee jaar worden geactualiseerd. Ook moet een gedetailleerde oplosmiddelenboekhouding worden bijgehouden.

Emissiereducerende maatregelen bij het coaten, lamineren en lijmen bestaan uit het toepassen van producten met zo weinig mogelijk VOS, het gebruik van applicatiemethoden met een zo laag mogelijke VOS-emissie en het treffen van maatregelen op het gebied van de bedrijfsvoering.

In alle gevallen geldt dat als de emissiereducerende maatregelen niet of in onvoldoende mate zijn getroffen, het bedrijf moet motiveren waarom dit zo is. Bij de motivatie wordt de kosteneffectiviteit en de technische uitvoerbaarheid van de maatregelen betrokken.

Oplosmiddelenbesluit

Voor een aantal drukkerijen is het Oplosmiddelenbesluit van toepassing. Dit kunnen zowel vergunningplichtige inrichtingen zijn (zie kader Vergunningplichtige drukprocessen) als bedrijven zijn die volledig onder het Activiteitenbesluit vallen.

Voor een type B bedrijf kan het Oplosmiddelenbesluit alleen van toepassing zijn indien dit bij de desbetreffende activiteit in het Activiteitenbesluit is aangegeven. Dit is het geval bij

- het lijmen of coaten van papier of karton;
- het lijmen, coaten of lamineren van kunststof, en
- het bedrukken met vellenoffset in samenhang met het coaten van het substraat.

Indien bij deze activiteiten een of meer van de drempelwaarden uit bijlage IIa van het Oplosmiddelenbesluit worden overschreden, dan is dit besluit van toepassing en gelden de VOS-voorschriften in de desbetreffende paragraaf in hoofdstuk 4 van het Activiteitenbesluit niet. Deze activiteiten vallen onder het Oplosmiddelenbesluit bij een oplosmiddelenverbruik van meer dan 5 ton per jaar. Vellenoffset afzonderlijk en andere niet-vergunningplichtige druktechnieken vallen dus niet onder het Oplosmiddelenbesluit. Ook wanneer het aanbrengen van lijmlagen of het lamineren in samenhang met een druktechniek wordt uitgevoerd, valt het drukken niet onder het Oplosmiddelenbesluit.

Uitstoot van stof

Het gebruik van anti-smetpoeder bij vellenoffset-drukpersen kan leiden tot de uitstoot van stof. Stof moet bij de bron worden afgezogen en naar de buitenlucht worden afgevoerd, bovendaks en omhoog gericht indien binnen 50 meter een gevoelig gebouw is gelegen. Het bevoegd gezag (meestal de gemeente) kan via maatwerk nadere eisen stellen aan de ligging en uitvoering van het emissiepunt.

Als de massastroom stof meer bedraagt dan 200 gram per uur geldt een emissie-eis van 5 milligram normaal per kubieke meter. Is de massastroom minder, dan geldt een emissie-eis van 50 milligram normaal per kubieke meter. Aan deze emissie-eis wordt in principe voldaan als het gebruik van anti-smetpoeder minder bedraagt dan 500 kg per jaar en ook als de stofemissies via een filter worden

geleid die in goede staat van onderhoud verkeert, periodiek wordt gecontroleerd en zo vaak als nodig wordt schoongemaakt en vervangen.

Geurhinder

Nieuwe bedrijven moeten preventief enkele maatregelen nemen om geurhinder tegen te gaan. Voor bestaande bedrijven kan het bevoegd gezag bij geurhinder maatwerkvoorschriften stellen. Gassen en dampen die vrijkomen bij offsetdruk en bij lijmen, coaten en lamineren moeten aan de bron worden afgezogen, voor zover dat redelijkerwijs mogelijk is. Afgezogen dampen en gassen moeten op ten minste 2 meter boven de hoogste daklijn van binnen 25 meter gelegen gebouwen worden afgevoerd. Dit geldt niet op gezoneerde industrieterreinen en bedrijventerrein met minder dan één gevoelig gebouw per hectare. Als toch geurhinder optreedt kan het bevoegd gezag via maatwerk nader eisen stellen om geurhinder te voorkomen. Lees voor meer informatie het informatieblad Activiteitenbesluit: Lucht.

Lozingen

Bij het reinigen van zeefdrukramen is een procesmatige scheiding verplicht tussen het verwijderen van de inkt en het strippen van de sjablonen. Het spoelen moet gebeuren in gesloten wasinstallaties. Er is in ieder geval voldoende scheiding als de inkt aan de zeefdruk-machine wordt verwijderd en een automatische drukvormwasinstallatie of een drukvormspoelmeubel wordt ingezet. Het spoelwater dat wordt geloosd mag alleen afkomstig zijn van het polijsten, ontvetten of ontwikkelen van het zeefdrukgaas, van sjabloonverwijdering of schaduwbeeldverwijdering.

Bij het lozen van afvalwater afkomstig van het reinigen van rubberdoeken en drukvormen van vellenoffsetpersen geldt een norm van 200 mg olie per liter.

Bij het lozen van afvalwater afkomstig van het ontwikkelen en afdrukken van fotografisch materiaal moeten in goede staat verkerende afkwetsrollen worden gebruikt en geldt een emissie-eis van 4 mg zilver per liter. Bij een verbruik van meer dan 700 liter aan gebruiksklare fixeer en ook als binnen het bedrijf geen gedragsvoorschriften aanwezig zijn om de zilveremissie te beperken is een zilverterugwininstallatie verplicht.

Bodem

Een bodembeschermende voorziening is verplicht bij:

- zeefdrukken;
- het verwijderen van inkt van zeefdrukramen;
- het verwerken van inkten, verdunningsmiddelen, reinigingsmiddelen en toevoegmiddelen bij vellenoffset;
- het verwerken van lijmen en coatings.

Een bodembeschermende voorziening bij de activiteit zeefdruk is niet in alle gevallen een vloeistofdichte vloer. Als een automatische

drukformwasinstallatie of een drukvormspoelmeubel wordt toegepast en deze is gesloten, dan is een vloeistofkerende vloer in combinatie met beheermaatregelen voldoende.

Aanvullende bodembeschermende voorzieningen, zoals een vloeistofdichte lekbak, kunnen nodig zijn. Dat is aan de orde wanneer het strippen van de sjabloon, of een reiniging anders dan met plantaardige reinigingsmiddelen, niet in een gesloten installatie plaatsvindt.

Lees voor meer informatie over bodembeschermende voorzieningen en beheermaatregelen het informatieblad Activiteitenbesluit: Bodem.

Gevaarlijke stoffen

De beschikbare milieu-informatie van gebruikte grond- en hulpstoffen moet voor het bevoegd gezag ter inzage worden gehouden. Deze verplichting geldt rechtstreeks op grond van de Verordening Registratie, Evaluatie, Autorisatie en beperkingen van Chemische stoffen (REACH) en is daarom niet in het Activiteitenbesluit opgenomen. Op grond van de beschikbare milieu-informatie kan de waterbeheerder of de gemeente lozing van bepaalde stoffen tegengaan. Lees voor meer informatie het informatieblad Activiteitenbesluit: Lozingen of kijk in het Handboek water op → www.infomil.nl.

Het gebruik van chroomhoudende stoffen, zoals ets- en correctiemiddelen of oplossingen voor het ontwikkelen en naharden van kopieerlagen voor het bedrukken van vellenoffset is verboden.

De meeste offsetdrukkerijen maken gebruik van aluminium- en kunststofplaten. Een zeer beperkt aantal bedrijven gebruikt andere platen, zoals papieren of plastic platen, bimetaal- of trimstaalplaten, zilverzoutdiffusieplaten of zinkoxideplaten.

Voor het gebruik van deze platen zijn geen eisen opgenomen in de algemene regels. Zonodig kan het bevoegd gezag op grond van de zorgplicht eisen opnemen via maatwerkvoorschrift.

In deze serie

Informatiebladen zijn er onder andere over de volgende thema's: het Activiteitenbesluit, Overgangsbepalingen, Gebruiksbesluit, Bodem, Lozingen, Lucht, Opslag stoffen en Geluid. Daarnaast zijn er informatiebladen voor de volgende branches: Horeca, Automotive, Woon- en verblijfsgebouwen en Drukkerijen. Er wordt gewerkt aan nieuwe thematische en branchegerichte informatiebladen.

Meer informatie

De informatie in deze factsheet is ontleend aan de tekst van het Activiteitenbesluit en de bijbehorende ministeriële regeling geldend op 1 januari 2012. De beschreven informatie is geen volledige weergave van het Activiteitenbesluit. Er kunnen dan ook geen rechten aan worden ontleend.

Meer informatie over het Activiteitenbesluit kunt u vinden op → www.rijksoverheid.nl/activiteitenbesluit en op → www.infomil.nl/activiteitenbesluit.

Op deze websites zijn ook alle informatiebladen die over het Activiteitenbesluit zijn gemaakt digitaal beschikbaar. Overheden kunnen voor meer informatie terecht bij de helpdesk van Kenniscentrum InfoMil, via

→ www.infomil.nl/helpdesk. Bedrijven kunnen voor meer informatie terecht bij hun koepelorganisatie of bij Antwoord voor bedrijven → www.antwoordvoorbedrijven.nl.

Dit is een uitgave van het

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Postbus 20901 | 2500 EX Den Haag
www.rijksoverheid.nl/ienm

December 2011